

*

*

The Ulemà in Modern History “*Asian and African Studies*”, İsrail Oriental Society, vol 7, 1971. Ed. Gabriel Baer, 275 sahife. (A III - 5999).

Osmanlı İmparatorluğunda ulemanın durumu sadece klasik devir İslam devletlerinin ve toplumunun etüdüyle anlaşılacak gibi değildir. Ulemanın gerek eğitim gerek meslekteki terfi ve geçişleri, bundan başka bu sınıfın toplum tarihinde oynadığı rol farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle Osmanlı ulemasının bütün imparatorluk sahasındaki durumunu ele alan monografik çalışmalar konuyu anlamakta yararlı olmaktadır. İsmi geçen derlemede, Uriel Heyd’in ulema sınıfının alt tabaka üyeleri ve seçkin grubun arasındaki farklılığa işaret eden yazısından hareketle, Avigdor Levy, II. Mahmut reformları döneminde alt tabaka üyelerinin resmi politikaya karşı tutumlarının gelişimini ele almaktadır. (s. 13-41) Gene Moshe Ma’oz Suriye şehirlerindeki zengin ulemanın durumunu ve bu reform döneminde bunların kitle ile çatışmasını ele almaktadır. (s. 77-88) Shahed ise Mısır’daki ulemanın, sosyal kökeni hakkında başlıca *Mubarak*’ın “Khitat” eserine başvurarak yaptığı araştırmayı sunuyor. Ona göre Mısır uleması çoğunluk köy ve küçük şehir kökenlidir (s. 41-76).

Derlemedeki diğer makaleler İslâm ÷lkelerinde ulemanın çağdaş rolünü ve toplumsal yerini ele almaktadırlar. Bunların arasında çağdaş İsrail'de kadılar ve şeriatı ele alan Aharon Layish'in makalesi ilginçtir. Burada İsrail mevzuatı ile İslâm Hukuku arasındaki uzlaşma ve çelişmeler genel olarak ele alınmaktadır. (s. 237-272).

*